

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN**REFERAT FRA DET
1. KONSULTASJONSMØTET
3. mars 2011**

Saksnr.: 11/121

Tilstede: *Fra staten:* Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete (KRD), statssekretær Dag-Henrik Sandbakken (KRD), statssekretær Hilde Singaas (FIN)

Fra KS: Leder Halvdan Skard, Bjørg Tysdal Moe, Oddleif Olavsén, Gunn Berit Gjerde, Harald Danielsen, Odd Arild Kvaløy, Endre Skjervø, Sigrun Vågeng (adm.) og Helge Eide (adm.).

Dato: 3. mars kl. 16.00-17.30

Møteleder: Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete

Referent: Jørgen Johnsen/Inga Gjerdalen (KRD)

1. Konsultasjonsmøtet

Kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete ønsket vel møtt til dialog om rammene for kommuneopplegget i statsbudsjettet for 2012. Hun sa videre at konsultasjonsmøtet er et viktig møtepunkt der KS har mulighet til å komme med sine innspill til regjeringens budsjettarbeid. Hun understreket at Kommunal- og regionaldepartementet har et ansvar for å sikre samordning av statens politikk overfor kommunesektoren, og i den sammenheng er KS en viktig diskusjonspartner.

Innkalling og dagsorden ble godkjent. Navarsete meldte opp Adecco-saken under eventuelt.

2. Notat fra TBU av mars 2011 om den økonomiske situasjonen i kommunesektoren

Singaas (FIN) orienterte om den økonomiske situasjonen og utsiktene for norsk økonomi generelt. Hun viste til at Norge har greid seg bra gjennom finanskrisen. Sysselsettingen øker og arbeidsledigheten har holdt seg på et stabilt, lavt nivå over lang tid. Det ventes en BNP-vekst høyere enn den beregnede trendveksten i økonomien neste år. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til utviklingen internasjonalt som også har konsekvenser for norsk økonomi. Budsjettinnstrammingene i mange land skaper usikkerhet for vekstutsiktene, og økte råoljepriser og økte matvarepriser kan bidra til å bremse veksten i verdensøkonomien. Konkurransetsatt sektor er sårbar for lavere etterspørsel og sterkere krone. Rentene kan holde seg lave lenge internasjonalt. Større og raskere renteøkninger i Norge enn i andre land vil øke risikoen for at krona styrker seg. Sammen med utfordringen knyttet til aldringen av befolkningen trekker disse forholdene i retning av et stramt budsjett i 2012.

Navarsete påpekte betydningen av å ha et perspektiv på den økonomiske situasjonen generelt. Hun understreket at inntektsveksten i kommunesektoren var svakere i 2010 enn i 2009. Dette har sammenheng med at den finanspolitiske tiltakspakken mot finanskrisen bidro til høy inntektsvekst i 2009. Hun viste videre til at aktivitetsveksten i 2010 var mer avdempet sammenlignet med foregående år. Veksten anslås til 1,7 prosent i 2010. Det ligger an til et driftsresultat for 2010 på 2,5 pst. når det korrigeres for forvaltningsreformen. Den ekstra rammeoverføringen på 1 mrd. kroner i november 2010 bidrar også til å forbedre driftsresultatene for 2010.

Kommunesektorens investeringer ligger på et historisk høyt nivå innenfor de fleste tjenesteområdene. Navarsete understreket viktigheten av å ha et bevisst forhold til investerings- og lånenivå.

Navarsete og Skard var enige om at det er viktig med effektiv ressursbruk og at det er viktig å legge til rette for dette. Lokal handlefrihet og ”frie” rammer gir best forutsetninger for gode løsninger og best effektivitet.

3. Notat fra TBU av mars 2011 om demografisk utvikling og kommunesektorens utgifter - sammendrag

Navarsete viste til at TBU anslår kommunesektorens merutgifter relatert til den demografiske utviklingen i 2012 til 2,5 mrd. kroner. Dette er på nivå med anslaget for 2011 og klart høyere enn nivået for de foregående årene, hovedsakelig begrunnet i en vekst i gruppen de eldste eldre. Fylkeskommunene andel av merutgiftene er anslått til ca. 240 mill. kroner. Dette er betydelig lavere enn for noen år tilbake da det var økt behov for tjenester innen videregående opplæring.

Merutgiftene knyttet til oppdaterte demografianslag for 2010 er nå anslått til ca. 2,5 mrd. kroner. Dette er ca. 100 mill. kroner over det som ble varslet til det 1. konsultasjonsmøtet i 2010, men ca. 100 mill. kroner lavere enn det oppdaterte anslaget som utvalget publiserte høsten 2010.

Navarsete viste til at TBU har varslet at utvalget skal se nærmere på metoden for å beregne demografiutgiftene.

Skard understreket at KS er fornøyd med at TBU vil se nærmere på metoden som benyttes for å anslå merutgiftene.

4. Innspill fra KS til regjeringens arbeid med statsbudsjettet 2012

Skard viste til at et gjennomgående tema i kommunesektorens forberedelser av innspillet til konsultasjonsmøtet har vært hvilke forventninger rikspolitikere bygger opp under i befolkningen, samt gapet mellom forventningene i befolkningen og hva det er realistisk å tilby av offentlige tjenester innenfor gjeldende økonomiske rammer. Han påpekte at staten og kommunesektoren har et felles ansvar for at offentlige tjenester er bærekraftige på lang sikt, og oppfordret til realisme i løftene fra sentrale politikere. Han sa videre at statens ettårsbudsjettering gjør det krevende og lite forutsigbart for kommunene å budsjettere i fireårsintervaller.

KS kommenterte deretter enkeltelementene i innspillet til regjeringens arbeid med kommuneopplegget for 2012, herunder (økonomiske) konsekvenser knyttet til

- Demografiske endringer
- Ev. innføring av ressursnorm i grunnskolen
- Presisering av pedagognorm i barnehager
- Universell utforming
- Vekst i mottakere av personlig brukerstyrt assistanse og ordningen for ressurskrevende tjenester
- Økt behov for barnevernstiltak
- Nominell videreføring av makspris i barnehager og økonomisk likebehandling av offentlige og private barnehager
- Forventninger fra fagstatsråder om lønnsloft for særskilte yrkesgrupper i kommunesektoren
- Vedlikehold og vedlikeholdsetterslep
- Trafikale utfordringer knyttet til kollektivtransport bl.a. pga. befolkningsvekst i byområder. Behov for økte rammer utover muligheten til å hente inn inntekter gjennom bompenger og køprising
- Premieavvik pensjon

Navarsete sa at staten har notert seg innspillene til arbeidet med budsjettet. Hun sa seg enig i at det er lett å skape forventninger som det er utfordrende å innfri, og at en generell privat velstandsvekst forsterker forventningene. Det er imidlertid umulig å love at det ikke vil bli gitt forventninger framover. Regjeringen har som prinsipp at nye oppgaver og føringer skal finansieres slik at innbyggerne kan tilbys tjenester av høy kvalitet. Navarsete viste videre til at kommunene har fått et betydelig økonomisk løft under denne regjeringen.

Partene var enige om at både staten og kommunesektoren må legge til rette for en effektiv drift av kommunale tjenester. Partene var også enige om at det blir en utfordring å frigjøre og skaffe ny arbeidskraft, som kan utføre alle kommunale oppgaver framover.

Navarsete sa utfordringene med vedlikehold er velkjent, og understreket at kommunesektoren har ansvaret for å prioritere løpende vedlikehold. Hun påpekte også at det for regjeringen sin del er viktig med en helhetlig og fornuftig økonomisk politikk som legger til rette for et rentenivå som ikke spiser opp veksten i de frie inntektene.

Singsaas understreket at det ikke er aktuelt å innføre flerårige budsjetter. Det er viktig å kunne tilpasse budsjettet til den økonomiske situasjonen, samt å ikke binde opp handlefriheten til framtidige Storting. Singaas signaliserte videre en skepsis til omfattende bruk av øremerkede tilskudd, og viste til at øremerking begrenser lokal handlefrihet og medfører ekstra administrative kostnader.

5. Kostnadsberegningssaker

Navarsete kommenterte kort at kostnadsberegningen av samhandlingsreformen utvides til å omfatte døgnplasser i forbindelse med øyeblikkelig hjelp i kommunene. Ny vergemålslov meldes opp som kostnadsberegningssak. Det er aktuelt å trekke ut midler fra rammetilskuddet til kommunene når loven trer i kraft. Iverksettelsestidspunkt er ikke avklart.

Gunn Berit Gjerde påpekte at mange kommuner har løst vergemålsoppgaven gjennom dugnad og idealisme, og at den frivillige innsatsen i mange kommuner ikke er kompensert iht. et ordinært lønnsnivå. Det vil derfor være urimelig å trekke kommunene fullt ut for mindreutgifter i forbindelse med overføringen av ansvaret.

Navarsete noterte seg innspillet.

6. Forslag fra KS om endringer i konsultasjonsordningen

Skard redegjorde kort for endringsforslaget som KS mener vil kunne bidra til en bedre konsultasjonsordning.

Navarsete sa at staten må drøfte forslaget nærmere, og at man tar sikte på å komme tilbake til saken i det 2. konsultasjonsmøtet i 2011.

7. Bilaterale avtaler

Skard påpekte at forslaget om å åpne for bruk av tvang ved bosetting av flyktninger burde vært drøftet i konsultasjonsordningen før saken ble sendt på høring.

Navarsete merket seg KS sitt innspill, og understreket at det er viktig med gode prosesser rundt slike viktige saker. Dette vil hun minne departementene om.

Eventuelt

Navarsete sa at Addeco-saken er beklagelig. Hun berømmet KS for å ha markert en klar holdning i saken.

Partene var enige om at saken har vært en vekker som bidrar til en gjennomgang av oppfølgingsrutinene i kommunene. Dette gir bedre mulighet til å avdekke og ta tak i uryddige forhold.

Navarsete takket for møtet.

Møtet ble hevet kl. 17.30